

KANAT

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ TÜRK EDEBİYATI MERKEZİ HABER BÜLTENİ

GÜZ 2012 SAYI: 40

Sinem Şahin Yeşil
sinem.sahin@bilkent.edu.tr

YURT VE İNSAN SEVGİSİNİN ŞAIRİ CAHİT KÜLEBİ'Yİ ANMA GÜNÜ

19 Kasım 2012 Pazartesi günü, Milli Kütüphane'de, Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi ile T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'nün birlikte gerçekleştirdikleri "Yurt ve İnsan Sevgisinin Şairi Cahit Külebi'yi Anma Günü" başlıklı bir panel düzenlendi. Semih Tezcan ve Nuran Tezcan tarafından hazırlanan bu anma toplantısına Cahit Külebi'nin aile bireyleri, dostları, şair ve sanatçı arkadaşları ile öğrenciler katıldı.

Sunuculuğunu, Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı'nda da dersler vermekte olan Başkent Üniversitesi öğretim üyesi Nermin Yazıcı'nın yaptığı bu özel anma günü, ünlü besteci Sabahattin Kalender'in halk motifleriyle bestelediği süitlerin çalınmasıyla başladı. Hemen ardından Nermin Yazıcı ve Nuran Tezcan, Cahit Külebi'nin en sevilen şiirlerinden "Hikaye" ve "Edirne'den Ardahan'a Kadar..." ı okudular.

Açış konuşmalarından ilkinin, Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi adına gerçekleştiren Profesör Semih Tezcan, Türk dili ve edebiyatının diriliş döneminin Cumhuriyet ve Dil Devrimi sayesinde gerçekleştiğini, dili ve temalarıyla bir Cumhuriyet şairi olan Cahit Külebi'nin de bu atılımda önemli bir pay sahibi olduğunu belirtti. Türk Dil Kurumu Genel Yazmanlığı sırasında yedi yıl birlikte çalıştığı Cahit Külebi'yi canlı, heyecanlı, yürekten, yapmacıksız, zaman zaman da güç bir insan olarak tanımlayan Semih Tezcan, şiirindeki içtenliğin de onun bu yaratılış özelliğinden kaynaklandığını belirtti. Konuşma sırasında perdeye yansıtılan fotoğrafında Külebi'nin yüzünde sevgiyle aydınlanan, içten bir gülümseme vardı. Semih Tezcan, onun idari işlerdeki titizliğine, dikkatlice, ilerisini düşünerek, acelesiz davranma özelliğine ve güçlü şair sezgisine değinerek konuşmasını sonlandırdı.

Diğer açış konuşmasını Kültür ve Turizm Bakanlığı adına gerçekleştiren Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürü Profesör Onur Bilge Kula, gerek Türk Dil Kurumu'ndaki etkinlikleri gerekse şiirleriyle Türkçenin edebiyat dili olarak gelişmesine katkıda bulunan Cahit Külebi'nin öneminden bahsetti. Şiirlerinden bazı bölümler okuyarak Külebi'nin Türkçe konuşan halkın, insana, aşka, nefrete bakışını, herhangi bir ideolojik angajman katmaksızın nasıl yalın ve özlü bir biçimde şiirine aktardığını anlattı.

Daha sonra Cahit Külebi'nin Güneş Müftüoğlu ile 1995 yılında yaptığı bir söyleşinin video kaydı izlendi. Şair, bu kayıta gençlik şiirlerini, Fransızca'yı nasıl öğrendiğini, kimlerden, nasıl etkilendiğini açıkladıktan sonra Nurullah Ataç, Sabahattin Kudret, Behçet Necatigil gibi dönemin edebiyatçılarıyla ilgili anılarını anlatıyordu. 1938'den sonra Cahit Külebi adını kullanarak şiirlerini yayımlamaya başlamıştı. Dönemin şairlerinden Orhan Veli'nin şiirlerini ve Garip akımını değerlendirdi. Cahit Külebi, Orhan Veli'nin "Ben şiirde şiiri şiir yapan vezin, kafiye, benzetmeler, mecazlar ne gibi süsler varsa

hepsini attım; şiiri yıkmaya çalıştım. Cahit Külebi bunların hepsini bol bol yaptı. Ama niçin Cahit'in şiirlerine bayılıyorum?" sözlerine röportajında şöyle cevap verdi: "İşte o niçin'in yanıtı, benim bilerek bilmeyerek halk dilini, halk mecazlarını, halk esprisini, alaturkalığa düşmeden Batılı bir ozan gibi ortaya koymam. Bunu nasıl yaptığımı ben de bilmiyorum. Bunun anahtarı yok." Genelde şiirlerinin herhangi bir öyküsünün bulunmadığını, bir olaydan, bir sözcükten, görünümünden, duygulanmadan, espriden yola çıkarak şiirler yazdığını belirten şair, "Hikaye" şiirinin bir öyküsü olduğunu, Antalya'da eşi ve yeni doğan bebekleriyle sıkıntılı, yoksul günlerinde bu şiirin nasıl ortaya çıktığını anlattı. Bu şiirini, "Anadolu'da Türk aydınının yoksul, yoksun ve çeşitli baskılar altında ama insanca, sevgiye dayanan, kardeşçe, ülküce bir anlık patlaması" olarak nitelendirdi.

Ardından Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü doktora öğrencisi Naim Atabağsoy ve yüksek lisans öğrencisi Aslı Yerlikaya Külebi'nin şiirlerini okudular.

İlk oturumun konuşmacıları Külebi ailesinden Prof. Baran Tuncer, Uğur Tuncer, Ali Külebi, Dr. Oya Külebi'ydi. Konuşmacılar arasında olmasına rağmen rahatsızlığından ötürü katılamayan ressam Turan

Erol'un mesajı, Semih Tezcan tarafından okunurken perdeye onun kara kalem çizimleri yansıtıldı. Turan Erol bunları, Cahit Külebi'nin Almancaya *Türkis* adıyla çevrilmiş ve yayınlanmış olan şiir kitabı için 1987'de çizmişti. Turan Erol'un mesajında şu cümleler dikkat çekiciydi: "Külebi'de Türkçe bir akarsu gibidir. Dilimizi imbikten geçirenlerin başında gelir, dilimizin cumhuriyetidir... Çağdaş Türk şiiri onsuz asla düşünülemeyecektir."

Daha sonra Cahit Külebi'nin yeğeni Baran Tuncer dayısına ilişkin anılarıyla süslediği konuşmasında onu, "Halkın dilini veya Anadolu'nun dilini kullanan şair" olarak nitelendirdi. Cahit Külebi'nin pek çok dilde çevrilmiş kitapları olmasına rağmen İngilizcede daha önce kitap haline getirilmediğini belirterek eşiyle birlikte bu doğrultuda yaptıkları çalışmalarını, tercümede yaşadıkları zorlukları anlattı. Bilgi Yayınevi tarafından basılan *Türk Mavisî* adlı kitabını İngilizceye çevirmiş ve bastırılmışlardı. Dilinin yalın ve sade oluşuyla ilk bakışta kolay çevrilebilir gibi görünen Külebi şiiri, içinde yer alan benzetmeler, deyimler ve müzik nedeniyle çevirisi güç nitelikteydi.

Diğer yeğeni Uğur Tuncer de dayısıyla olan anılarını ona yaptığı ziyaretleri ve sohbetlerini anlatırken onun, Amerikalı şair Langston Hughes ile olan benzerliği üzerinde durdu.

Büyük oğlu Ali Külebi ise babasının aileyle olan ilişkilerini, Cahit Külebi'nin nasıl bir baba olduğunu, kardeşinin ve kendisinin eğitim hayatındaki etkisini, onları müspet bilimlere ve spora teşvik edişini, doğa ve hayvan sevgisini anlattı.

Hayatta olmayan ikinci oğlu Ahmet Külebi'nin eşi Oya Külebi de ileride kayınpederi olacak Cahit Külebi ile akademik vesilelerle nasıl tanıştıklarını anlattı. Külebi'nin Türk Dil Kurumu'nda yaptığı önemli çalışmalarını hatırlattı. Külebi'nin şiirleriyle, şiir söyleşileriyle, edebiyat öğretmenliğiyle tanındığını ancak Türk dili üzerine önemli makalelerinin de olduğunu belirtti. Bu çalışmalardan en önemlisi de

Cumhuriyet Dönemi Türk Ansiklopedisi'nde 1985 yılında yayınlanan "Türk Dili" maddesi olmuştur. Bunun, Türkçenin tarihsel gelişimi, dünya dilleri üzerindeki yeri, diğer dillerle akrabalığının örneklerle açıklandığı çok kapsamlı bir madde olduğunu belirten Oya Külebi, Cahit Külebi'nin bilim insanı niteliğini vurguladı, bir de "Papatya Falı" adlı tiyatro oyunu olduğu hatırlattı.

Ardından dinlenen, Külebi'nin torunu için doldurduğu kaset, herkesi duygulandırdı. Burada şair, torununa sesleniyor, babaannesiyile 49 yıl önce nasıl evlendiklerini, karısına duyduğu sevgiyi anlatıyor ve şiiirlerini torununa miras olarak bırakıyordu.

Daha sonra Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı yüksek lisans öğrencileri Pınar Çelik, Gizem Sevinç ve Müesser Yeniay, Külebi'den şiiirler okudular.

Toplantının ikinci bölümü, Cahit Külebi'nin şiiirlerini besteleyen müzisyen Alpay'ın şarkılarıyla başladı. Nermin Yazıcı'nın sahneye davet ettiği Alpay, önce Cahit Külebi'nin şiiirini değerlendirdi; onun Anadolu'nun "içtenlikli, sıcacık, yapmacıktan uzak" sesi olduğunu belirtti. Ardından dostluklarının nasıl başladığını, şiiirlerinden yapılan şarkıları dinlediğinde Külebi'nin sevincini anlattı. Türkçenin yanlış kullanılmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirdi. Onunla olan arkadaşlığının kendisi için en büyük övünç kaynağı olduğunu belirten Alpay son olarak etkileyici sesiyle "Zerdali Ağacı" şiiirini okudu.

Ardından kürsüye çıkan Niksar Belediye Başkanı Duran Yadigar, önce Niksar'ın tarihi ve doğası hakkında bilgi verdi. Daha önce Ankara'da gömülü olan Cahit Külebi'nin naaşının 2009 yılında Niksar'a taşındığını söyledi. "Dağ başına gömsünler beni, bir yanımda küçük bir pınar, bir yanımda sen" diyen Cahit Külebi'nin şimdi Erzurumlu ozan Emrah'ın da kabrinin bulunduğu Niksar'ın güzel bir yerinde, sevgili eşiyle birlikte yatmakta olduğunu ve her yıl "Niksar'ın Fidanları" etkinliklerinde onun için anma programları düzenlendiğini belirterek herkesi bu etkinliklere davet etti.

Son oturum konuşmalarını Bilkent Üniversitesinden Nuran Tezcan, Cahit Külebi'nin şair dostları Şükrü Erbaş ile Yaşar Miraç Çolak ve edebiyatçı doktor Mustafa Şerif Onaran yaptı.

Bu anma gününün düzenlenmesinde büyük emek sarf eden Nuran Tezcan, önce Cahit Külebi ile öğrencilik yıllarında nasıl tanıştığını anlattı. "Biz ana dilimizi 20. yüzyılda keşfettik, yalnız anadilimizi değil, yurdumuzu, insanımızı keşfettik" diyen Nuran Tezcan, bunda Cahit Külebi'nin rolünün büyük olduğunu söyleyerek, onun, Yunus Emre ile olan benzerliklerine dikkati çekti. Yunus Emre nasıl "saray şiiirinin kalıpları içine sığmamış, sığınmamışsa" Cahit Külebi de İstanbul şiiirine karşı kendini yabancı hissetmişti. 1930'lu yılların İstanbul şiiir dünyasını, Anadolu insanının gerçeğinden uzak, sesine yabancı buluyordu. Yunus Emre'nin gerçekler, haksızlıklar ve ezilmişlikler karşısında alçakgönüllü tavrının Cahit Külebi'de de olduğunu be-

lirten Nuran Tezcan, onun şiiirinin temel taşının "İstanbul'da kendi çaresizliği, Anadolu'da Anadolu insanının çaresizliği" olduğunu belirtti. Bu insanlardan aydın sorumludur ve Cahit Külebi bu sorumluluğun peşine düşmüştür, diyen Nuran Tezcan, Cahit Külebi'nin, "sorunların 'Türk Mavisi'yle sembolleşen çağdaş, insancıl değerlere ulaşarak çözümlenebileceğine" inandığını, ancak bunun gerçekleşmesinin güçlüğü karşısında şairin yılgınlığını, Anadolu'nun ise bir "çelişkiler yumağı", "kanadı kırık bir imge kuşu" olduğunu vurgulayarak konuşmasını tamamladı.

Değerli şair Şükrü Erbaş, Cahit Külebi'yle olan anılarını paylaştı, onun huysuzluğuna da değinmeden geçemedi. Onun şiiirlerini şair duyarlılığı ve kendi şiiirsel üslubuyla yorumladı. "İstanbul" şiiiri büyük kentle karşılaşmanın ilk şiiiriydi, "Hikaye" ise bize yalnızlığımızı duyumsatıyordu. "Sivas Yollarında" şiiiri bozkırın yoksunluğunu, "Cebeci Köprüsü" iyimser olmak isteyen bir kent yalnızının düşüncelerini anlatıyordu. Şiiirlerindeki ses ve ritimleri, halk türkülerinden aldığı belirten Şükrü Erbaş bu kaynakları modern şiiir içinde kurmuş olmasının onun ustalığı olduğunu belirtti. Şükrü Erbaş, Cahit Külebi şiiiri için söylenebilecek en belirgin, en önemli nitelenmenin "yalınlık, müzik, yaşama sevinci ve hayıflanma duygusunun dokuduğu kusursuz bir armoni" olduğunu söyledi. Cahit Külebi'yi,

Anadolu'nun katı bozkır şairi olarak nitelendiren Şükrü Erbaş, "Anadolu'nun yoksulluğu, umarsızlığı, bırakılmışlığı, halkına benzeyen doğasıyla ne övülerek ne yerilerek ilk kez Külebi'yle girmiştir şiiirimize" yorumunu yaptı. Son olarak "ustam, ağabeyim, dostum...Son güne kadar yitirmedeğın o çocukluğundan hırçın ve lirik yüreğinden öpüyorum" diyerek konuşmasını sonlandırdı.

Cahit Külebi'nin bir diğer şair dostu Yaşar Miraç Çolak da Külebi'yle tanışmasıyla ilgili anısını paylaştıktan sonra Cahit Külebi'ye adadığı kendi şiiirlerini ve ölümünün ardından ona yazdığı mektubu okudu.

Son olarak konuşan Mustafa Şerif Onaran, Başkent Üniversitesi hastanesinde yatan Külebi'yi görmeye gittiği günü anlattı. Nurullah Ataç'ın teklifiyle Külebi'nin, Türk Dil Kurumu'na attığı ilk adımı, onunla 1952 yılında ilk tanışmalarını, eşi Süheyla Hanımı, Külebi'nin oğullarıyla ilişkisini TDK'nda birlikte yaptıkları çalışmaları, onun şiiir evrenini anlattı. Külebi'nin Anadolu'yu hiçbir zaman bir kartpostal gibi görmediğini söyleyen Onaran, şiiirlerinden dizeler okuyarak ve şiiirlerinin temalarına değinerek onun "aramızda bir yalvaç gibi dolaşan bir ozan olduğu" nitelendirmesinde bulundu. Külebi, halk türküsünden yararlanmış ama hep kendi sesini aramıştır diyen Onaran, "Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda" destansı şiiirinin yazılış hikayesini ve diğer anılarını dinleyenlerle paylaştı.

Toplantı Naim Atabağsoy ve Bilkent Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Güneş Sezen'in okuduğu şiiirlerle sona erdi.

Müesser Yeniay
muesser@bilkent.edu.tr

BİR PHARMAKON (ECZÂ): YARA ŞİİRLERİ

2007’de yayımlanan *Kayboluş Şiirleri*’nden beş yıl sonra usta şair Hilmi Yavuz, okuyucuyu *Yara Şiirleri* ile karşılar. Onun şiirlerinde entelektüel bir edim olarak ortaya çıkan hüznün, bu kitapla birlikte kendine bir mekân bulur. Yara, bir “duyarlık vakfı” olan şairin, sürekli düşünme ve (hüznün) duyma eyleminin bir biçimidir.

Kitapta bir şiirsel im olarak ortaya çıkan yara, bedenini yitirilmesini de simgeler. Sartre’ın da ortaya koyduğu gibi, “şair, kendisini yitirmeye adanmış adam”dır. *Yara Şiirleri*, acının, kaybın ve korkunun nesneleştirilmesinin şiirleridir. İnsan olmanın en tenha yanında duran bu şiirler, hem manevi hem fiziksel yaraların, sahibi ve zarif bir edayla incelenmesi olarak da belirirler. Bedende yeni acı adaları oluşturan bu şiirler, yalnızca şiirle verilebilecek poetik gerçekliklerle donatılmışlardır.

Yara Şiirleri üç bölümden oluşuyor: “her şey”, “kalbim” ve “kangren”. Şiirlere bakıldığında toplumun, varoluşun ve aşkın açtığı yaralar şiirin öznesi durumundadır.

Şair, *Ayna Şiirleri* üzerine yaptığı bir söyleşisinde bunu şöyle açıklar: “Bir ben, bir kent ve bir aşkın iltihabı, şairin belleğindeki kapanmayan yaradan beyaz aynaya akıyor!..” (*Şairin Zihin Tarihi* 106). Toplumsal çürüme, şairin bedenine de sirayet eder. “Ve ağır bir yaraya / dönüştü şehir” (45).

Felsefeyi şiirsel söylemin içinden yetkinlikle dile getiren, şiirbilimsel bulguları

yüksek bir şair olan Hilmi Yavuz, oluşunun açtığı yarayı şöyle anlatır: “... kanyorum / anadan doğma bir yaradan...” (15). Onun poetikasında ten, acının kendisidir. Çünkü sürekli yaşama maruz kalır. Şair, “acılar acıyor” diyerek yaranın aslında bir duyarlık metaforu olduğunu ortaya koyar. Ya içten gelen ya da dıştan maruz kalınan bir acının beden dilidir, yara.

Kitapta dikkat çeken bir diğer nokta ise, şairin tek bir yaradan değil, yara üstüne bina edilen yaralardan (43) olduğudur. Kanaya kanaya büyümüş (51) yaraya şiirle pansuman yapmanın da nafile (52) olduğunu dile getirmiştir.

Şair, bir söyleşisinde şöyle der: “Sözcükler hem kaçmaya hem sığınmaya yararlar... Platon’un, Dil’i bir farmakon (ecza) saydığını anımsamalı burada: Dil, hem öldürür hem iyi eder!” (137). Şairin sözcükleri kendisine iyi gelmesede, okuyucu için bir farmakon’dur.

Şair Mandelstam’ın Pasternak’a 1919 yılında yazdığı bir mektupta anlattığı etkiyi, Hilmi Yavuz da okuyucusu üzerinde gerçekleştirir: “Pasternak’ın dizelerini okumak, neredeyse öksürüp ciğerlerini temizlemek, güçlü bir soluk çekmek ve temiz havayla ciğerlerini doldurmak gibi; işte sağlıklı şiir böyle olmalı” (alıntılayan Susan Sontag *Bir Metafor Olarak Hastalık* 80).

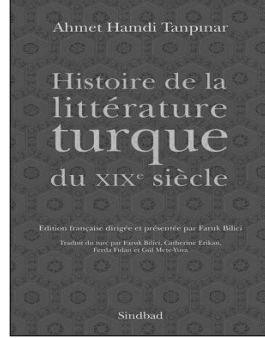
M. Gül Uluğtekin
gululugtekin@bilkent.edu.tr

19. ASIR TÜRK EDEBİYATI TARİHİ FRANSIZCAYA ÇEVİRİLDİ

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*’nin Fransızca çevirisi *Histoire de la littérature turque du XIXe siècle* başlığıyla Actes Sud Yayınlarının La Bibliothèque Turque (Türk Kitaplığı) adlı dizisinden çıktı. Faruk Bilici, Catherine Erikan, Ferda Fidan ve Gül Mete-Yuva tarafından Fransızcaya kazandırılan yapıtın çevirisinde Yapı-Kredi Yayınlarının 2006 yılı baskısı esas alınmıştır.

Bilici’nin kaleme aldığı önsöz bölümünde, Türk edebiyatına deneme, şiir, öykü ve roman türlerinde katkıda bulunan Tanpınar’ın ayrıntılı yaşam öyküsü, onun edebiyat eleştirmeni ve Türk edebiyatı tarihçisi kimlikleri vurgulanarak aktarılmaktadır. Ahmet Hamdi Tanpınar’ın daha önce yine Actes Sud Yayınları tarafından Fransızcaya çevrilen diğer iki yapıtı *Yaz Yağmuru* ile *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*’dür.

Türk edebiyatının en önemli dönemlerinden Tanzimat edebiyatına dair temel kaynaklardan olan bu eser, sadece 19. Yüzyıl Türk edebiyatı tarihine ilişkin değildir. Yapıtın önsözünde vurgulandığı gibi, edebiyat tarihi dolayısıyla Osmanlı İmparatorluğu’nun ve çağdaş Türkiye’nin

entelektüel modernleşme tarihine de ışık tutmaktadır. İkinci baskıya yazdığı önsözde “[T]arihte metot, muayyen şartların, kronoloji ve vesikaların ihmal edilmemesi dışında biraz da mevzuun emrinde ve onun telkiniyle” diyen Tanpınar için “her türlü vesikanın hakkını vererek bir devrin edebi çehresini tespitte çalışmak, edebiyat tarihinden beklenen şeylerin en kısa ifadesidir”.

Fransızca 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, yalnızca Tanpınar’ın eserinin çeviri metninden oluşmuyor. 575 maddeden meydana gelen notlardan başka önemli kişi, yer ve terimlerin kısaca açıklandığı notlar, temel sözcüklerin Fransızca karşılıklarının verildiği deyimcelik, bibliyografya, dönemin genel, edebi ve kültürel kronolojisine ait çizelge ve indeks bölümlerinin eklenmesiyle farklı kültürlerden gelen araştırmacıların rahatlıkla yararlanabileceği zengin bir kaynak.

Bilici’nin verdiği bilgiye göre, Osmanlı-Türk edebiyatına dair çok sayıda Fransızca makaleyi içeren görkemli *Philologiae Turcicae Fundamenta* ile Alessio Bombacci tarafından yazılmış ve 1965’te Irène Mélikoff tarafından Fransızcaya çevrilmiş olan ve Türk edebiyatı tarihini genel olarak değerlendiren *Histoire de la littérature turque* başlıklı eser, Fransız dilinde var olan değerli çalışmalardandır. Ancak bu çeviri yapıtın esas önemi, Türk edebiyatının özel bir dönemini ayrıntılı olarak ele alan ilk Fransızca eser olmasından ileri gelmektedir.

19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi gibi Türk edebiyatı ile ilgilenen araştırmacılar için temel bir kaynak olma özelliğine sahip bir eserin özgün dilinde yayımlanışının üzerinden altmış yıldan fazla zaman geçtikten sonra Fransızcaya çevrilmiş olması şaşırtıcı, edebiyat tarihimizin bu klasik eserinin titiz ve ciddi bir çalışma sonucunda Fransızcaya kazandırılması ise mutluluk vericidir.

Sinem Şahin Yeşil
sinem.sahin@bilkent.edu.tr

ROBERT DANKOFF BİLKENT'TEYDİ

Dîvân Lugât at-Turk, Kutadgu Bilig ve Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'si üzerine önemli çalışmalar yapmış olan Robert Dankoff, 20 Eylül 2012 Perşembe günü Bilkent'te bir konferans verdi.

Dankoff, "Sarıklar ve Osmanlılar" başlığını taşıyan konuşmasını Klaus Kreiser'in Sarık, Fes ve Şapka dönemleri olmak üzere üç evrede incelebilen Türk Tarihi dönemselleştirmesiyle açtı.

Konuşmasının ilk döneme (Sarık Dönemi) ilişkin olduğunu belirten Dankoff, Evliya Çelebi'den sarığın Osmanlı toplumu için taşıdığı öneme dair bir anekdot nakletti. Evliya Çelebi, sarığını çıkartmasını isteyen Sudanlı'nın bu talebini reddetmiştir, çünkü sarık, onun için Hz Muhammed'e dayanan bir saygınlık ve onur göstergesidir.

İslami öneminin yanı sıra sarığın Osmanlı toplumu için kültürel bir norm olduğunu da belirten Dankoff, başın örtülmemesinin, kontrolün, özgürlüğün hatta yaşamın kaybı anlamlarını taşıyabileceğini, çeşitli minyatürlerden verdiği örneklerle destekledi.

Batı ya da Avrupa sözcükleri yerine, Avrupa resmiyle aynı konvansiyonları takip eden Bizans ve Ermeni resimlerini de kapsayan niteliği açısından Hıristiyan terimini tercih ettiğini belirten Dankoff, İslam terimini de Arap, Fars, Türk, Osmanlı ve Hint kültürlerinin tamamı için kullandığını vurgulayarak İslami minyatürler ile Hıristiyan resmi arasında başlık açısından bir karşılaştırma yaptı. Ortak kökeni İran olan tacın kullanımı konusunda her iki geleneğe de benzer uzlaşımların bulunuyordu. İki kültürün resimleri arasında bir başka yaygın özellik ise başlık çeşitlerinin farklı sosyal tipleri göstermesi açısından belirleyici olduğuydu. Hıristiyan dünyasında dini kimliklerin ayırt edici başlıkları, Moğol saray mensuplarının farklı başlıkları, dervişlerin külah şeklindeki börtükleri, Dankoff'un resimlerle sunduğu çeşitli örneklerden bir kaçıdır.

Ancak tüm bu benzerliklere rağmen iki kültür arasında çok belirgin bir fark olduğunu öne süren Dankoff, bu farkı şu şekilde dile getirdi: İslam minyatürlerine göre başlık giymek bir normken Hıristiyan resminde bunun tam tersi geçerliydi. Yani başın açık olması bir normdu ve gerek Hz. İsa gerekse havariler başlangıçtan beri başlıkla tasvir edilmemişken sadece İsa'nın düşmanları çeşitli, tuhaf serpuşlar takmış olarak resmedilmişti. Hıristiyan resim sanatında erkeklerin çoğunluğunun başı açıkken başka kültürden insanları belirtmek için sarık ya da serpuş çizilmişti. Avrupalının imgeleminde sarığın ötekini işaret ettiğini, genellikle küçümseme ya da alay objesi olarak kullanıldığını belirten Dankoff'un gösterdiği resimlerden biri de Baudier'in *Histoire générale de la religion des Turcs* (Paris, 1926) kitabının kapağında yer alan hamamda çıplakken bile sarıklı olan Müslümanların resmi oldu.

Buna karşın İslam minyatürleri, insanları, başında serpuş, en çok da sarıkla resmetmişti. Dankoff, başı açık olmanın, özellikle

dikkati çekmek üzere sunulmuş bir durum, ağırbaşlılığın, saygınlığın yitirilmiş olduğunu gösterir bir hâl olduğunu belirtti ve yirmi kategorilik bir listeye kimlerin başının açık gösterildiğini sıraladı. Bu liste içerisinde yer alan çocuklar, esirler, dervişler, işçiler, hamamda yikananlar, putperestler, sihirbazlar, soyguna uğramış olanlar, idam cezasına çarptırılanlar, deliler, aşklar, ölmekte olanlar, dua edenler, yas tutanlar, uyuyanlar, baygınlar, raks edenler ve eğlenenler arasındaki ortak özelliğin, bunların, düşük sosyal statüye sahip olması, hor görülmesi olduğunu öne sürdü. Başka bir deyişle başı açık olmak, olgun, kendine hakim, ölçülü, dengeli, özerk, muhtar Müslüman adam idealinin çöküşüydü.

Robert Dankoff konuşmanın bundan sonraki kısmında İslam dünyasında ve Osmanlı sarayında sarığın taşıdığı anlamdan bahsetti. İslam'da başlık, kişinin kimliğini, sosyal statüsünü ve bir Müslüman olarak itibarını, şerefini gösterirken, tıpkı tacın kralı temsil etmesi gibi sarığın da kişiyi yaşam ve ölümden temsil ettiğini vurguladı. Bu öyle geçerli bir durumdu ki 15-18. yüzyıllarda Osmanlı mezar taşlarının çoğu, sahiplerinin yaşarken kullandıkları serpuşların, sarıkların şekil özelliklerine göre biçimlendirilmişti. Böylece kişinin hangi tarikatın mensubu bulunduğu gösterilmiş oluyordu. Dankoff, Sarıkçılar loncası pîrinin Hz. Muhammed olduğunu da hatırlatarak

sarığın arkasındaki İslami vurgunun altını çizdi.

Serpuşların çeşitliliğinin Osmanlı sarayı ve ordusu için de geçerli olduğunu belirten Dankoff, sultandan başlamak üzere Osmanlı elitinin kendi statüsüne göre büyüklük ve biçim olarak değişik özellikte sarıklar kullandığını Naimâ'dan örnekler göstererek anlattı.

Ölümlerinden sonra bile kendilerini temsil etmeye devam eden sultan sarıklarını, *Yüsuffi*'yi, II. Mehmet'in geliştirdiği yeni bir stil olan *Örf-i İzâfet*'i II. Selim'in *Selimî* sarığını, İskenderiye'de kullanılan *Kallavî* ve II. Beyazıt'ın kullandığı *molla örfî* tipi çeşitli serpuşlardan bahseden Dankoff, iktidar ile sarık arasından kuvvetli bir bağ bulunduğunu vurguladı. Osmanlı'da sarıkla ilgili seremoniler, ayrıca *dülbend oğlanı*, *dülbend ağası* ya da *sarıkcıbaşı* ismiyle anılan ve görevi sadece sultanın sarığını giydirmek olan bir görevlinin bulunması da bu kuvvetli bağın göstergesiydi. *Mücevveze* ya da *Selimî*'nin giyilmesi otoriteyi gösterirken, çıkarılması, başlığın alınması da bir aşağılanma ve gözden düşmeyi belirtiyordu.

Son olarak Safevî sarıklarından bahseden Dankoff, Osmanlı'da olduğu gibi Safevîlerde de sarığın dini ve politik anlamları olmakla beraber biçim ve görünüş açısından Safevî serpuşlarının daha farklı olduğunu söyledi. Seyahatname'de Safevî sarıklarını betimleyen Evliya Çelebi'nin sopa şeklindeki *tâc-ı Haydarî*'den pejoratif şekilde bahsetmesi, dönemin ve toplumun bakışımı gösteriyordu. Aynı durum Avrupa için de geçerliydi. Osmanlı sarıkları abartılı büyüklükte karikatürize edilmişti. Dankoff, buna örnek olarak Avrupa'da yapılmış Nasreddin Hoca resimlerini gösterdi. Robert Dankoff, İslam ve Osmanlı medeniyetlerinde başlığın önemini anlatan, edebi ve tarihi metinlerle beraber görsellerle destekleyerek kültür ve sanat tarihiyle ilgili ilginç ve aydınlatıcı bir konuşma yaptı.

Müzeyyen Sağlam
muzeyyen.saglam@bilkent.edu.tr

KOŞUT YOLLARDA ESKİ YOLDAŞLAR: TARİHSEL BİR BAKIŞ AÇISIYLA OSMANLI VE FARS EDEBİYATI

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü ve Türk Edebiyatı Merkezi, 9 Ekim 2012 Salı günü, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi'nde yer alan C Blok Amfi'de saat 17.00'da Maryland Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Profesörü Ahmad Karimi-Hakkak'ı konuk etti. İngilizce yapılan konuşma, Bilkent Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü öğrencileri Mefail Kanbulat ve Melike Özen tarafından Türkçeye çevrildi.

Programın açılışını, Bilkent Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Türk Edebiyatı Bölümü Başkan Vekili Prof. Semih Tezcan yaptı. Tezcan, Ahmad Karimi-Hakkak'ın konuşma konularından, konuşma yollarından geçen eski yol arkadaşları olarak değerlendirdiği Fars ve Osmanlı edebiyatları üzerine tarihsel perspektiften yola çıkarak bir konuşma yapacağını dile getirdi. Ardından, Türk ve İran dillerinin "kardeş", "öz" değil ama aralarındaki münasebetler sebebiyle "üvey kardeş" olduklarına değindi.

Tezcan, programa giriş mahiyetindeki bu konuşmasının ardından konuşmacı Ahmad Karimi-Hakkak'ı izleyicilere tanıttı. Karimi-Hakkak, 1979 yılında Rutgers Üniversitesi'nde doktorasını tamamladıktan sonra Columbia, Washington, Texas üniversitelerinde ders vermiştir. Şu anki görev yeri ise Maryland Üniversitesi'dir. 20 kitabı, 100'den fazla makalesi, ansiklopedilerde İran edebiyatı hakkında yazıları bulunmaktadır. Programın ev sahipliğini üstlenen Tezcan, son olarak Karimi-Hakkak'ın ABD'de uzun süredir Fars dilini, edebiyatını ve kültürünü tanıtan önemli bir bilim adamı olduğunu belirterek sözü konuşmacıya bıraktı.

Profesör Ahmad Karimi-Hakkak, *Ancient Companions along Parallel Pathways: Persian and Ottoman Literature in a Historical Perspective* (Koşut Yollarda Eski Yoldaşlar: Tarihsel Bir Bakış Açısıyla Osmanlı ve Fars Edebiyatı) başlıklı konuşmasıyla edebiyat meraklılarıyla buluştu. Karimi-Hakkak, konuşmasının başında asıl amacının "zaman içerisinde edebiyatta meydana gelen değişiklikleri izlemek ve bu değişikliklerin nasıl oluştuğunu incelemek" olduğunu belirtti. Konuşmasında ağırlıklı olarak "özgünlük" ve "taklitçilik" meselesi üzerinde durdu. Konuşmacı, bu meseleyi Osmanlı edebiyatında görülen Fars edebiyatının taklit edilmesi ya da bu edebiyattan yola çıkarak yeni bir şeyler üretme durumu çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele aldı. Karimi-Hakkak, bazı insanların taklitçiliği yaratıcılık olarak görmediklerini, fakat aslında taklidin tam bir kopyalama olmadığını bütün olarak düşünüldüğünde onun da yaratıcı bir nitelik taşıdığını savundu. Üçüncü olarak "edebiyatın coğrafi olarak yayılması" konusunu tartıştı.

İranlı bilim adamı, Fars edebiyatının Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan Doğu'dan Batı'ya doğru büyük bir alana yayıldığını ve 500 yılı aşkın bir süredir kendini yenilediğini ve geliştirdiğini dile

getirdi. Konuşmacıya göre; Osmanlı edebiyatının yayılması da Fars edebiyatıyla aynı yöndedir. Son olarak "Osmanlı edebiyatının üstünlüğü" üzerinde durdu. Karimi-Hakkak, konuşmasında Fars edebiyatında halk unsurları küçümsenip, önemsenmezken bu unsurların Osmanlı edebiyatında oldukça önemli bir yer tuttuğunu, bu özelliğin ise Türk edebiyatının "yaratıcı" tarafı olduğunu vurgulamıştır.

Konuşmasını dört ana nokta etrafında kuran Ahmad Karimi-Hakkak, yer yer Elias John Wilkinson Gibb'in altı ciltlik *Osmanlı Şiir Tarihi* ve Walter Andrews'un *Şiirin Sesi Toplumun Şarkısı* adlı eserlerine de göndermeler yaptı. Fars ve Arap etkisinin Osmanlı edebiyatında oldukça görünür olduğunu savunan Gibb'in aksine bu sürecin çok karmaşık olduğunu savunan konuşmacı, araştırmacıların yaptığı her çalışmayla bu ilişkinin karmaşıklığının daha belirgin biçimde ortaya çıktığına değindi. Gibb'in Osmanlı şiirinin gelişimini açıklarken estetik gelenekleri "etkileşim"den ziyade "etki" hususuna dayandırdığını, yani bir alışverişten bu kültürlerin birbirlerini ayrı ayrı etkilediği görüşünü reddeden Karimi-Hakkak bu durumu şöyle açıkladı: Fars ve Osmanlı edebiyat geleneklerini konsept hâline getirmektense bu iki unsurun birbiriyle olan etkileşiminden bahsedilmelidir. Fars ve Osmanlı edebiyatı tek taraflı bir "etki" değil karşılıklı "etkileşim" içindedir.

Ahmad Karimi-Hakkak konuşmasında, Walter Andrews'un Osmanlı şiir geleneğini diğer araştırmacılardan farklı olarak ele aldığına da değindi. Andrews, kitabında Fars ve Osmanlı Türk gazelinin gelişiminin kökenlerinin İslam öncesi Arap kasidesinde yattığını, Osmanlı gazelinin Osmanlı hayatının farklı alanlarına paralel bir şekilde ortaya çıktığını belirtmiştir. Ayrıca Karimi-Hakkak, Andrews'un herhangi bir kişisel ve kültürel algıyı belirli bir toplumda daha aza indirmeyi ve önemini azaltmayı "samimiyetsizlik" olarak nitelediğini, kendisinin ise böyle bir durumun, kültürün çeşitliliğini ve sahip olduğu karmaşıklığı en aza indireceğini, bu karmaşıklığın ise insan deneyiminin en önemli parçalarından biri olduğunu düşündüğünü dile getirdi.

Profesör Karimi-Hakkak konuşmasının son kısmında ise Fars ve Osmanlı edebiyatlarıyla ilgilenenlerin Osmanlı-Fars gazelleri arasındaki karmaşıklığı daha iyi görebileceklerini vurguladı. Fakat Osmanlı âlimlerinin şiiri bir bütün olarak gördükleri; günümüzde ise bu tarz edebiyat geleneğinin devam etmediği için bu karmaşıklığın gözden kaçırıldığını belirtti. Karimi-Hakkak bu durumun dini ya da inanca dayanan ortodoksluğa karşı atılmış bir adım değil; yalnızca etkileşimle gelişen bir süreç olduğunun da altını çizdi. Eğer bu etkileşim olmasaydı Osmanlı edebiyatının devam edemeyeceğine ilişkin açıklamalarda bulundu. Farsça ve Türkçenin dil olarak ayrılması olsalar da kültür ve edebiyat birliğinin devam ettiğini, bu ayrılığın estetik geleneklerin ayrılığı anlamına gelmediğini vurgulayarak konuşmasını noktaladı.

Ahmad Karimi Hakkak'ın Fars ve Osmanlı gazeline yeni bir bakış getirmeye çalıştığı bu konuşma, katılımcıların sorularının cevaplanmasıyla son buldu.

ALTMİŞ YILDIR ŞİİRLE NEFES ALAN BİLKENT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ HİLMİ YAVUZ'A ÜÇÜNCÜ SEMPOZYUM

2004'te Pablo Neruda'nın şiirlerini Türkçe'ye çevirdiği için Türk şairi Hilmi Yavuz'a Neruda'nın 100. doğum yıldönümünde Şili Cumhurbaşkanlığı özel Şeref Madalyası verildi.

Mayıs 2007:Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi,şair ve yazar Hilmi Yavuz'a törenle Dr. h.c. (doctor honoris causa“onur doktoru”) unvanı verdi. Nisan 2009: Mardin - Artuklu Üniversitesi, “Hilmi Yavuz Akademik Sempozyumu” düzenledi. Mayıs 2011: Erzurum - Atatürk Üniversitesi,“Hilmi Yavuz 75 yaşında Sempozyumu” düzenledi. Aralık 2011: Çanakkale - Onsekiz Mart Üniversitesi, Hilmi Yavuz'a Türk Dili ve Edebiyatı dalında törenle Dr. h.c. unvanı verdi. Aralık 2012: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile MEKAM (Medeniyet ve Kültür Araştırmaları Merkezi) işbirliği yaparak Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Hilmi Yavuz'a ve Türk kültür hayatına üçüncü bir sempozyum armağan ettiler: “Şairliğinin 60. Yılında Hilmi Yavuz Sempozyumu”.

8 Aralık 2012 günü İstanbul'da, Legacy Ottoman Otel'de yapılan sempozyumun açılışında Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, eski Milli Eğitim bakanlarından Doç. Hüseyin Çelik ve Prof. İlber Ortaylı konuşular. Sanat ve bilim çevrelerinden sempozyuma katılan tanınmış

kişiler arasında büyükelçi Prof. Kenan Gürsoy, rektör Prof. Serdar Bedii Omay, yazarlar Beşir Ayvazoğlu, Ali Çolak, Doğan Hızlan, Nilüfer Kuyaş sinema yönetmenleri Ezel Akay ve Derviş Zaim de bulunmaktaydı.

Hayatının 60 yılını şiire (kendi şiirine, Türk şiirine, dünya şiirine) adanmış bir insanın kutlanmasıydı bu sempozyum. Bu yüzden yapılan konuşmaların çoğunda doğal olarak Hilmi Yavuz'un şiir anlayışı ve şiirleri üzerinde duruldu. Bu çok yönlü kültür insanının din, felsefe, kültür alanlarındaki düşüncelerini konu alan, onu “düşünce adamı”, “gazete muharriri” ve “hoca” olarak değerlendiren konuşmalar da yapıldı. Bu konuşmalarda Yavuz'un sahih şiir anlayışı, özgün poetik görüşleri,İslam estetiği temeline dayalı medeniyet tezi, post-modernlik anlayışı, eski muharrirlik geleneğinin devamı sayılabilecek gazete yazarlığı, denemeciliği, Doğu-Batı kavşağında yerel felsefe arayışları ele alındı.

Çağdaş Türk şiirinin kökenini Osmanlı şiirinde arayan, 20. yüzyılda keşfettiğimiz anadilimize Osmanlı şiirinin mazmunlarıyla düşünsellik katan ve bunu bir şiir tarzı olarak ortaya koyup genç kuşaklara yeni bir anlatım ve düşünüm yolu açan Hilmi Yavuz, 4 kez Türkiye Yazarlar Birliği ödülüne, 1 kez Yeditepe şiir armağanına, 1 kez Sedat Simavi Vakfı ödülüne layık görülmüştür.

Edebiyat dergilerinde adının görülmeye başlandığı ilk yıllardan bu yana şiirleri ve özgün düşünceleriyle hep ön planda bulunan, bir zamanlar Cahit Külebi'nin dediği gibi “ölümsüzlüğü sırtlamış” şair ve kültür insanı Hilmi Yavuz hocamızı Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü olarak biz de yürekten kutluyoruz!

Nurseli Gamze Korkmaz
nurseli@bilkent.edu.tr

17. YÜZYILDA OSMANLI MUTFAĞI: “EVLIYA ÇELEBİ SEYAHATNÂMESİ'NDE YEMEK KÜLTÜRÜ”

Marianna Yerasimos'un “Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde Yemek Kültürü” başlıklı çalışması 2011 Evliya Çelebi Yılında Kitap Yayınevi'nden (İstanbul) çıktı. Osmanlı mutfakına ilişkin başka çalışmaları da olan Yerasimos, bu kitabında yaklaşık beş yıl süren titiz bir çalışmanın sonucunda Seyahatnâme'nin cildine yayılan 17. Yüzyıl Osmanlı mutfakına ilişkin tüm ayrıntıları bir araya toplamış.

İki “ayrım”dan oluşan kitabın “Birinci Ayrım”ı, yazarın Seyahatnâme'deki verilerden yararlanarak Osmanlı toplumunun yemek ve beslenme alışkanlıklarını çeşitli yönleriyle irdelediği yazıları içermekte. Toplam on iki yazıdan oluşan bu ayırmda, mutfakta kullanılan eşyaların özellikleri, baharat, yağ ve et çeşitleri, unlu mamuller, tatlılar ve içeceklerle ilgili detaylara yer verilmiş. Bu esnada, yazar 17. yüzyılda Osmanlı toplumunda sığır ve keçi etinin insan mizacına uygun olmadığı gerekçesiyle hiç rağbet görmediği, zeytinyağının daha çok aydınlatmada kullanıldığı gibi detaylar sunuyor. Yerasimos, bu yazılarda Seyahatnâme'den elde ettiği verileri farklı kaynaklardaki bilgilerle karşılaştırarak, okurlara Osmanlı yemek kültürünün 17.

yüzyılda diğer yüzyıllara göre ne gibi değişiklikler gösterdiğine ilişkin ipuçları da veriyor. Örneğin, Seyahatnâme'de geçen “Ve Mısır tavuğu addedikleri kırmızı hortum burunlu tavuk kebâbı” ifadesinden farklı kaynaklarla karşılaştırmalar yaparak hindinin Osmanlı mutfakına 17. yüzyılda girdiği sonucunu çıkarıyor (118). Yazarın, zaman zaman verdiği sayısal veriler de dönemin mutfak kültürüyle ilgili nesnel veriler sunmakta. Öte yandan, bu yazılar Evliya Çelebi'nin oldukça geniş bir coğrafyada din ve ırk ayrımı yapmaksızın farklı kültürlerle ilişkin sunduğu zengin verileri de yansıtmakta.

Çalışmanın “İkinci Ayrım”ı ise, yoğun ve dikkatli bir çalışmanın ürünü olan geniş hacimli “Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde Yiyecek, İçecek, Esnaf ve Mutfak-Sofra Gereçleri Dizini”nden oluşmakta. Bu dizin'in içeriğini gıda maddeleri, yeme-içme mekanları, esnaflar, mutfak-sofra gereçleri, şifâli otlar, macunlar, yemek kültürüne dair ifadeler, keyif verici maddeler ve tiryakiler oluşturmakta. “Dizin'e Kısa Giriş” bölümünde araştırmacıların dizinden kolayca yararlanabilmelerini sağlayacak açıklamalar da yer almakta.

Yerasimos'un çalışması, yüzlerce konuda zengin bilgiler içeren Seyahatnâme'nin yalnızca yemek kültürüne ilişkin verdiği bilgilere odaklanılarak ortaya çıkarılmış bir kitap. Bu çalışma, Seyahatnâme'nin daha pek çok konuda en az yemek kültüründe olduğu kadar zengin veri sağlayabileceğini düşündürmektedir. Çalışmanın okurlarında meydana getirdiği en büyük hayal kırıklığı ise, “hamsi pilakisi” dışında herhangi bir yemek tarifi vermeyen Evliya Çelebi'nin övgüyle söz ettiği çok sayıda yiyecek ve içeceği bugün tatma imkanımızın olmayışı.

Nuran Tezcan
ntezezan@bilkent.edu.tr

ÜNLÜ TÜRKOLOG PROF. ROBERT DANKOFF'A ONUR DOKTORASI VERİLDİ

Chicago Üniversitesi emekli profesörlerinden ünlü türkolog Robert Dankoff'a 5 Ekim 2012'de Çanakkale, Onsekiz Mart Üniversitesi Troia Kültür Merkezinde düzenlenen bir törenle onur doktorası verildi. Robert Dankoff, Türkoloji alanındaki birçok kitap ve makale yayınları arasında özellikle Türk dil ve edebiyatının üç ant eserini olan Divân Lugât at-Turk, Kutadgu Bilig ve Evliya Çelebi Seyahatnâmesi üzerine yaptığı inceleme, araştırmaları ile ün kazanmıştır.

Divân Lugât at-Turk ve Kutadgu Bilig'i, bunlar üzerine yaptığı özgün bilimsel incelemelerinin yanı sıra ilk kez İngilizceye çevirmiş, Seyahatnâme üzerine çığır açıcı yayınlar yapmış, Seyahatnâme'nin ilk kez onun bilimsel danışmanlığında "güvenilir tam metin" yayını gerçekleştirilmiştir. Yine Seyahatnâme'den seçmelerle oldukça kapsamlı bir çeviri kitabı yayınlamış olan Dankoff, Seyahatnâme'nin dünya literatüründe tanınması ve hakkettiği yeri almasına büyük katkılarda bulunmuştur.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde gerçekleşen törende Rektör Prof. Sedat Lâçiner'in ve Çanakkale Valisi Güngör Azim Tuna'nın yaptığı konuşmalardan sonra Prof. Robert Dankoff'a

"fahri doktora" belgesi sunulmuştur. Prof. Robert Dankoff teşekkür konuşmasında özellikle "40 yıldır Türklerin edebî mirasıyla" uğraştığını, oku-

duğunu ve okut-tuğunu vurgulamış, Amerikan şairi Robert Frost'tan "Fire and Ice" (Ateş ve Buz), Alman şairi Goethe'den Wanderers Nachtlied (Yolcunun Gece Türküsü) ve Yahya Kemal'den "Rindlerin Ölümü" şiirlerini okuyarak ta-mamlamıştır. Bunu, Çanakkale Üniversitesi'nin Müzik bölümü tarafından verilen Türkçe ve İngilizce parçalardan oluşan bir konser izlemiştir.

Törenin 2. bölümünde Robert Dankoff'un Türkoloji araştırmalarındaki yeri ve önemi üzerine değerlendirme konuşmalarının yapıldığı bir panel düzenlenmiştir. Bu panelde Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı bölümü öğretim üyelerinden Prof. Semih Tezcan, Doç. Nuran Tezcan ve Yrd. Doç. Mehmet Kalpaklı konuşma yapmışlardır. Panele katılan diğer konuşmacılar Prof. Zafer Önler (Çanakkale, Onsekiz Mart Üniversitesi), Prof. Hakan Karateke (Chicago Üniversitesi), Prof. Hatice Aynur (Şehir Üniversitesi, İstanbul), Prof. Ramazan Gülemdam (Çanakkale, Onsekiz Mart Üniversitesi) ve Sabri Koz (Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık).

Barış Gönüllüsü olarak Türkiye'ye gelen ve Sinop'ta İngilizce

öğretmenliği yapan Dankoff'un Türkçe ve Türkiye ile tanışıklığı 1960'lı yıllarda başlamıştır. Zamanla onun Türkçe tutkusu, Türkoloji tutkusuna dönüşmüştür. Harvard Üniversitesi, Yakın Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümünde Türkoloji kariyeri yapan Dankoff, aynı zamanda Latince, Almanca, Klasik Yunanca ve Fransızca öğrenimi ile geniş bir dünya edebiyat, kültür ve felsefesi birikimine sahiptir. Bu ona Türk dil ve edebiyatına yalnız filolojik bilginin sınırlarıyla değil, geçmişten günümüze toplumsal yaşam ve kültür perspektifinden de bakma zenginliği sağlamıştır.

Uzun yıllar Chicago Üniversitesi'nde ders veren Robert Dankoff son yıllarda Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı bölümünde davetli olarak birçok konferanslar ve misafir profesör olarak dersler vermiştir.

Bu onur doktorası vesilesiyle Yapı Kredi Kültür-Sanat Yayıncılık, Robert Dankoff'u tanıtan bir kitapçık yayınlamıştır: *Divân'dan Seyahatnâme'ye Robert Dankoff*. Haz. Nuran Tezcan, YKY 2012.

Prof. Dr. Yavuz Demir Türk Edebiyatı Bölümünde Ders Vermeye Başladı

1983 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olan Yavuz Demir, 1987 yılında Gazi Üniversitesi'nden yüksek lisans derecesini almıştır. Yavuz, 1984-1986 yılları arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Türk Dili Okutmanı olarak çalışmıştır. Doktor unvanını 1991 yılında The University of Manchester'den alan Demir, 1996 yılında Yeni Türk Edebiyatı alanında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden doçentlik derecesine yükselmiştir. 1999-2000 yıllarında Mustafa Kemal Visiting Fellow çerçevesinde Oxford Üniversitesi'nde bulunmuştur. 2005'te Yeni Türk Edebiyatı alanında profesörlük unvanı alan Demir, 2006 yılında "Fulbright Scholar in Residence" çerçevesinde ABD'de Alma College'de "Continental European Literature, Narratology, Sufi Literature: "Poems and Stories of Rumi" başlıklı çalışmasını yapmıştır. Demir ayrıca 2009-2011 yılları arasında "Mustafa Kemal Atatürk Visiting Fellow" olarak Oxford Üniversitesi'nde dersler vermiştir.

İlk Dönem Türk Hikayelerinde Anlatıcılar Tipolojisi, Zaman Zaman İçinde/Roman Roman İçinde: Bir Üstkurmaca Olarak Müşahede ve Hayat Böyledir İşte Fakat Hikaye başlıklarını taşıyan üç kitabın yazarı Demir'in bir çok makalesi ve konferans sunumları da bulunmaktadır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Yeni Türk Edebiyatı profesörü olarak görev yapan Demir, 2012-2013 eğitim yılı güz döneminden itibaren Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümünde "Türk Romanı", "Edebiyat Kuramları" ve "Türk Edebiyatı 1839-1922" derslerini vermektedir.

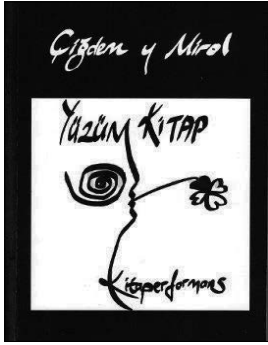

Nihan Simge Soyöz
nihan.soyoz@bilkent.edu.tr

YEPYENİ BİR TÜRÜN İLK ÖRNEĞİ: YÜZÜM KİTAP

Bilkent Amerikan Kültürü ve Edebiyatı (lisans) ve Türk Edebiyatı (yüksek lisans) bölümleri mezunu, şu sırada Belçika'da Gent Üniversitesi'nde doktora çalışmalarını sürdüren Çiğdem Y. Mirol'un ilk kitabı *Yüzüm Kitap* geçtiğimiz Ağustos ayında Kanguru Yayınları'ndan çıktı. Postmodern bir tarzda yazılmış olan *Yüzüm Kitap*, yazarın kendi buluşu olan "kitaperformans" türü ve kuramının da vücut bulmuş hâli aynı zamanda. "Kitaperformans" kuramıyla edebî türlere yeni bir teorik bakış getirmeyi amaçlayan yazar, kuramının yedi temel ilkesini özetlediği "Kitaperformans Manifesto"yu da ilk kez bu kitapta yayımlamış.

Yüzüm Kitap, "Aşkı yeniden icat edelim mi?" başlığını taşıyan kısa bir giriş bölümü dışında "Kayıp Yazar", "Silik Defter" ve "Beyaz Kalem" başlıklı üç bölümden oluşuyor. "Sevgilim okur" (9) seslenişiyle başlayıp, okura bir mektup şeklinde ilerleyen anlatıda

yazarla anlatıcı birbirine karşıyor. Anlatıcı/yazarın kurgu ve anılarının fragmanlar halinde anlatıldığı eserin iki ana teması var gibi görünüyor: Birincisi, postyapısalcı bir anlayışla kitaperformans kuramıyla da ilişkili olarak ele alınan yazar-okur ilişkisi; ikincisi de sosyal medyanın modern insana ve onun edebiyat metinleriyle olan ilişkisine olan etkileri. İkidilli

düşününce, kitabın başlığının bile bu temalardan ikincisine bir gönderme olduğu ortaya çıkıyor (*Yüzüm Kitap* İngilizce'ye çevrildiğinde My Face Book oluyor). Anlatısı boyunca sık sık okura seslenen anlatıcı/yazar, okuru metin karşısında edilgen kalmaması, metnin malzemesini kullanarak kendi metnini yaratması için yöreklendiriyor (165). Okurla yazar arasında bir aşk ilişkisi olduğuna inanan anlatıcı/yazar, sosyal medyanın bu ilişkiyi örselediğini düşünüyor; "[N]iye bu kadar inanıyorsun ... bu internete[.] Sen ne anlarsın aşktan! Okuma aşkıdan..." (188) diye veryansın ediyor okura. Üçüncü bölümün sonunda, yazarın kuramını özetleyen ve "[a]şk[ın] şimdi ve burada, okur ve yazar arasında, fânî değil metinsel bir olgu" olduğunu ilan eden yedi maddelik "Kitaperformans Manifesto" (299) yer alıyor. Bu manifestoda metin, okurla yazarın bir aşk ilişkisi içerisinde birlikte oluşturduğu, sabit anlamlardan uzak bir performans olarak yeniden tanımlanıyor.

Arka kapakta "türçülüğe karşı" ve "çok (kül)türlülükten" yana olarak tanımlanan, yine de belki de yeni bir türün ilk örneği olduğu yazarı tarafından kabul edilen *Yüzüm Kitap*, gerçekten de yenilikçi ve özgün bir çalışma. Edebiyata ve edebiyat kuramlarına yeni bir bakış açısı getiren bu türün ilk örneği, yine arka kapaktaki bilgiye bakılırsa Çiğdem Y. Mirol KUARTET başlıklı bir dizinin ilk parçası; bu da yazarın gelecekte kitaperformans kuramı ve türü üzerine daha çok çalışma yapacağını müjdeliyor.

Ebru Onay
eonay@bilkent.edu.tr

"DİLLER VE EDEBİ MEKANLAR ARASINDA YAZARKEN..."

Bir şairin ve yazarın yapıtlarını gerçekleştirdiği edebî mekân neresidir? Yaşadığı yer mi, çocukluğu mu, rüyaları mı? Özellikle birçok ülke ve kent arasında dolaşan bir şair ve yazar için mekân ile dil arasındaki ilişkiler yapıtlarına nasıl yansır? Bu gibi sorular günümüz edebiyat tartışmalarında önemli bir yer tutar. Çok ülkeli/kültürlü olan bu sebeple edebî mekân tartışmasını örnekleyebilmek açısından önemli bir şair/yazar olan Mehmet Yaşın geçtiğimiz günlerde Bilkent Üniversitesi'nin konuğu oldu. "Diller ve Edebî Mekânlar Arasında Yazarken..." başlıklı konuşmada Yaşın, konuyla ilişkili görüşlerini kendi tecrübelerine dayanarak samimi bir konuşmayla ortaya koydu.

Uluslararası ölçekte en çok tanınan çağdaş Kıbrıs şair ve yazarlarından olan Yaşın'ın eserlerinde Akdeniz'in Türk, Yunan, Levanten kültürlerini harmanlamasının ve Türkçeyi tarihsel ve coğrafi anlamda çoğul kullanmasının yanı sıra kişisel deneyimlerinin de

izleri görülür. Konuşmasının başlangıcında "Bir şair ve yazar olarak benim 'edebî mekânım neresidir?' diye sorulacak olursa rüyalarımıdır derim" diyen Yaşın, bunun sebebini tüm kültürel etkilenimlerini zihninde birleştirmesine ve kendisiyle

taşımaya bağlıyor. Konuşmasını kendi şiirleriyle örnekleyen Yaşın kitaplarının İstanbul ve Türkiye'deki kozmopolit hayatın artık bittiği varsayımı üzerine nostaljik ve melankolik eser üreten yazarlardan ayrı düşünülmesi gerektiğini, çünkü kitaplarının bizzat o kozmopolit hayatın sürdürücüsü olduğunu belirtti.

Yaşın'ın konuyla ilgili olarak özellikle vurguladığı şey, Kıbrıs-Türk şiirini ele alırken sanatçının içinde yaşadığı sosyolojik ve tarihsel unsurları göz ardı etmenin nesnel sonuçları zedeleyeceği yönündeki görüşüydü. Bu konuyla ilgili olarak özellikle edebiyat öğrencilerinin son yıllarda bir tür moda hâline dönüşen metin odaklı okumalarda yanılığa düştüklerini ve metni, yazarını ve içinde üretildiği bağlamı dışlayarak okumanın çözümlemede eksik yanlar oluşturacağını belirtti.

Konuşmanın sonunda dinleyicilerin sorularını da yanıtlayan Yaşın, daha önce kitaplarında kullandığı "üvey anadil" kavramını açıklarken her dilin birbiri üzerine etkisi olabileceğini ve bunun bir zenginlik olarak alınması gerektiğini vurguladı. Bir kültürel ortamdaki çok dilliliğin o ortamı daha zengin kılacağını söyleyen yazar, dilleri arlaştırmaya çalışmanın o dilin anlatım olanaklarını zayıflatacağı yönünde de görüş bildirdi ve bu görüşünü günümüz Türkçesinden örneklerle destekledi. Yaşın "Bir şair bazen, şimdi benim burada yaptığım gibi, kendi şiiri hakkında yetersiz, hatta yanlış bir çerçeve de çizebilir. Yani bir şairin söyleşi her zaman ihtiyatlı karşılanmalı" şeklinde şerh koymaktan da geri durmadı.

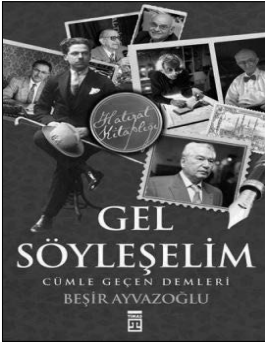
Hilal Gaye İnce
ince@bilkent.edu.tr

EY OKUR, GEL DE BÜTÜN GEÇEN ZAMANLARI SÖYLEŞELİM!

Beşir Ayvazoğlu'nun Timaş Yayınları'ndan çıkan *Gel Söyleşelim Cümle Geçen Demleri* başlıklı kitabı, 2012 yılının Mart ayında yayımlandı. Ayvazoğlu, kitabın adını "Önsöz"ünde de belirttiği gibi "pek az tanınan bir divan şairinin, Samî'nin *Gel söyleşelim cümle geçen demleri cânâ* mısraından" esinlenerek vermiş (7). Ayvazoğlu'nun gazetecilik hayatı boyunca yaptığı röportajlarından on beşini seçerek oluşturduğu kitabında, Türk edebiyatından önemli yazarları ve kültür tarihinde bahsedilmeyen ancak yaptıkları katkılarla asla unutulmayacak olan entelektüelleri bir araya getirmiş.

Kitaptaki ilk röportaj, "Hafız Asım Şakir, Âkif'in Anlatıyor" başlığıyla Mehmet Âkif Ersoy'un yakın dostlarından olan Âsım Şakir Gören'le yapılmış. Âkif'e "Allah bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırmasın" dedirten olaya bizzat şahit olan Gören, Âkif'in son günlerinde onunla beraberken yaşadığı anıları da anlatmış (23).

Daha önce *Dergâh* dergisinde yayımlanmış bir röportaj olan "Baha

Biçilemeyecek Kitaplar Kaldırımlarda Sürünüyor" başlıklı ikinci bölümde, Harf İnkılabı sırasında kaldırımlara atılan yazmaları, vakfiyeleri, fermanları toplayıp koleksiyon hâline getiren, daha sonra bunları Süleymaniye Kütüphanesine, kitaplarını Topkapı Sarayı Müzesine, kendi çektiği fotoğrafları da IRCICA (Research Centre for Islamic History, Art and Culture)'ya bağışlayan

koleksiyoncu Nuri Arlasez'in bilinmeyen öyküsü incelenmiş.

2008 yılında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın günlüklerini düzenleyip yayıma hazırlayan İnci Enginün ve Zeynep Kerman'la yapılan "Tanpınar'la Başbaşa" başlıklı röportaj ise oldukça dikkat çekici. Enginün, Tanpınar'ın bir öğrencisi olarak onun hocalık vasfını ve öğrencilerine bakışını, Kerman ise, günlüklerden önceki Tanpınar'la sonraki arasında bir farkın olmadığını ve "Tanpınar'ın bohem tarafları"ni örneklerle anlatmış (124).

Ayvazoğlu'nun kitabı için seçtiği öteki isimler ise şunlar: Erol Akyavaş, Sezer Tansuğ, Orhan Okay, M.Uğur Derman, Çelik Gülersoy, Ekmeleddin İhsanoğlu, Suphi Saatçi, Erol Üyepazarcı, Cemal Kafadar, Ahmet Güner Sayar, Bahtiyar Vahapzade ve Cengiz Aytmatov.

Kitapta her röportajın ayrı bölümde olması ve başlarında kendisiyle röportaj yapılan kişinin fotoğrafının ve kısa biyografisinin de olması okuyucuya kolaylık sağlamış. Ayvazoğlu, röportaj sırasında çekilen fotoğrafları da ekleyerek görsel açıdan okuyucuya zenginlik sunmuş. Önsöz'de şu ana kadar yaptığı röportajların çok fazla olduğu ve bunların hepsinin tek kitapta toplanamayacağı için böyle bir seçmeye gittiğinden bahseden Ayvazoğlu, yeni çıkacak röportaj kitabının da müjdesini veriyor: "Turgut Cansever röportajlarına gelince: Onları ayrı bir kitap olarak yakında dikkatinize sunulacak" (9).

Pınar Çelik
pinar.celik@bilkent.edu.tr

TÜRKLERİN YAZILI KÜLTÜRÜ

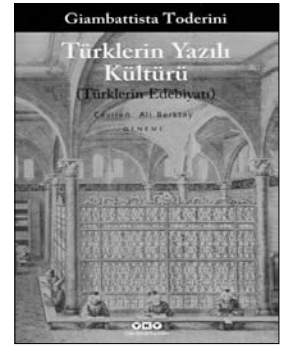
Giambattista Toderini'nin 1878 yılında İtalyanca olarak yayımlanan ve orijinal başlığı *Della Letteratura Turchesca* (Türklerin Edebiyatı) olan kitabın tümünün Türkçe ilk baskısı, Şubat ayında YKY tarafından yapıldı. Kitabın adının Türklerin Yazılı Kültürü olarak değiştirilmesinin sebebini editör, "edebiyat sözcüğünün Türkçede dar anlamıyla yaygınlık kazanmış olmasından doğabilecek karışıklığı önlemek" şeklinde açıklıyor. Kitap Türkçeye Ali Berktaş tarafından çevrilirken, 1879 yılında Fransızca yayımlanan baskısı kullanılmıştır.

Toderini, önsözde kitabı yazış serüvenini detaylı bir şekilde anlatmaktadır. 1781 ve 1786 yılları arasında İstanbul'daki, Venedik elçisinin yanında kalmış olan yazar, bu sırada edebiyatla ilgili bilgiler edinmiştir. Önceleri Latince ve Yunanca yazmalar, antik sikkeler ve eserler toplayan Toderini, aynı zamanda gözlem yapmaya başlamıştır. Daha sonra Arapça ve Farsça yazmalara ve Türkçe basılmış kitaplara da ilgi duymuş ve birçok kitap satın almıştır. Arap, Fars ve Türk şiiirinden Fransızca, Latince veya İtalyancaya çevrilmiş ne bulabildiyse okuduğunu söyleyen yazar, bilgileri genişledikçe bu kitabı yazmaya karar verdiğini belirtir. İstanbul ile sınırlı kalmadan Viyana, Roma, Floransa ve Venedik'ten de kitaplar getiren Toderini, eseri kusursuz bir hale getirmek için çok çaba sarf ettiğini vurgulamaktadır.

Üç küçük ciltten oluşan eser, bir kitapta toplanmıştır. Birinci ciltte yazarın önsözü dışında iki bölüm yer almaktadır. Bu bölümlerden ilki "Genelde Türklerin Eğitimi" adını taşımaktadır. Osmanlı'nın "sarf, nahv, mantık ve âdâb fi'l-bahs"tan oluşan eğitim yöntemi tanıtılarak bu bahislerin diğer ilimlerin de temelini oluşturduğu vurgulanmaktadır. İkinci bölüm, "Türklerin Dinî Eğitimi" ve "Türklerin Aldığı Diğer Eğitimler" şeklinde ikiye ayrılmaktadır. "Türklerin Dinî Eğitimi" kısmında altı ayrı başlık altında "Kur'an tefsirleri", "Muhammed'in hadisleri", "ilm-i kelim", "fıkıh", "ilm-i ferâiz" ve siyasetten bahsedilmiştir. "Türklerin Aldığı Diğer Eğitimler" kısmında ise on altı başlık altında Arapça gramer, belâgat, aritmetik, geometri, fizik, tıp, kimya, gökbilim, astroloji, rüya tabiri, şiir, musiki vb. anlatılmıştır.

İkinci cilt "Medreseler ve Kütüphaneler" adını taşımaktadır. Medreseler ve kütüphanelerle ilgili detaylı bilgiler veren bu bölümün sonunda Topkapı Sarayı Kütüphanesi'ndeki kitapların listesi bulunmaktadır. Kitabın üçüncü cildi "Türk Matbaacılığı"dır. Altı alt başlıktan oluşan bu bölümde İbrahim Müteferrika'nın bastığı kitaplar ve ondan sonrası anlatılmaktadır. Yazar, kitabın sonuna söz verdiği üzere Osmanlı padişahlarının zamandizin cetvelini de eklemiştir ve bu cetvel hakkında bazı açıklamalarda bulunmuştur.

Bir Cizvit papazının gözünden Osmanlı kültürüyle ilgili değerlendirmelerden oluşan bu 19. yüzyıl eseri, Türklerin yazılı kültürü üzerine önemli bir el kitabı denemesi niteliği taşımaktadır.

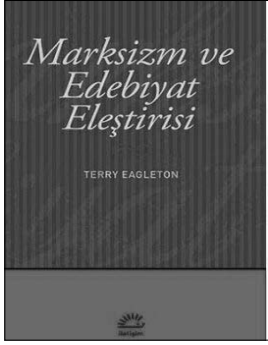
Hakan Kumru

hakan.kumru@bilkent.edu.tr

TEMEL BİR MARKSİST ELEŞTİRİ KILAVUZU: MARKSİZM VE EDEBİYAT ELEŞTİRİSİ

Günümüz edebiyat eleştirisinin Marksizm alanındaki en önemli isimlerinden Terry Eagleton'ın dilimize kazandırılan son kitabı *Marksizm ve Edebiyat Eleştirisi*, Utku Özmkas'ın çevirisiyle İletişim Yayınları tarafından yayımlandı.

“Bir kısa giriş çalışması serisi için tasarlandığından” (7) Marksist eleştiri alanındaki tartışmaları ana hatlarıyla sunma amacı taşıyan kitap dört bölümden oluşuyor, bu bölümlerde belirli konularda Marksist eleştiri alanında söylenenler eleştirel bir bakış açısıyla ele alınıyor. Bu konular edebiyat tarih ilişkisi, biçim içerik ilişkisi, sanatçının Marksist mücadeleye bağlılığını gösterdiği bağlanma (commitment) kavramı ve sanatçının üretici, sanat eserinin de üretim oluşunun tartışıldığı sanat üretim ilişkisi olarak belirlenmiş. Edebiyat-tarih ilişkisinin ele alındığı ilk kısımda, Marksist kuramdaki altyapı-üstyapı ilişkisi ve ideoloji kavramı

tanıtılıyor. Bir üstyapı unsuru olan edebiyata altyapının etkisinin mekanik olmayışının kuşkusuz Karl Marx'ın da ayımsadığı bir gerçek olduğunu, “vulgar Marksist” eleştirinin altyapı-üstyapı ilişkisinin karmaşıklaştığı noktaları açıklayamayacağını savunuyor. Bunun nedeni olarak edebiyatın bir çağa ait ideolojiye etkisinin Ernst Fischer, Louis Althusser ve Pierre Macherey

yorumlarına yer veriyor. Edebiyatın ideolojinin ötesine geçme, ideolojiyi görme şansı verme ve ideolojinin sınırlarını gösterme yoluyla bireyi ideolojinin kör edici etkisinden kurtarabileceğini vurguluyor. Bu noktaya değinmesindeki amaç, “vulgar Marksist” bir sanat ve eleştiriden beklenen işçilerin yaşamlarını, burjuvazinin kötülüğünü anlatan düz bir dünya temsilinden ötesinin de Marksist sanat ve eleştiri sınırlarında mümkün olduğunu göstermek denebilir.

Biçim-içerik ilişkisini incelediği ikinci kısımda Marksist eleştirmen Georg Lukács'ın biçim konusundaki fikirlerini ortaya koyuyor. Bazı noktalarda Lukács'ın aşırı bir biçimciliğe kaçtığını söyledikten sonra Lucien Goldmann'a ait “kalımsal yapısalıcı” eleştiriye tanıtıyor ama bu yöntemin de edebiyat-toplum ilişkisini var olan karmaşıklığıyla ele alamadığını savunuyor. Macherey'nin “merkezsiz” biçim modelinin eserdeki çatışma ilkesinden yola çıkan çözümlemesini kısaca tanıtıyor.

Eagleton, yazarın Marksist devrime kendini adayışının Marx, Engels, Lenin, Troçki, Plehanov, Lukácsve Caldwell'ın klasikleşmiş metinlerinde nasıl tanımlandığını kısaca tanıtıyor kitabın “Yazar ve Bağlanma” başlıklı üçüncü bölümünde. Daha sonra, Marksist yazarın bağlanması konusunun sanatsal yaratıyı kısıtlama noktasına geldiği Sovyet dönemi totalitarizmini eleştirirken Macherey ve Bertolt Brecht'in yansıtmacılık konusundaki fikirlerinden yararlanıyor. Sanatın, her şeyin açık açık anlatıldığı basit bir propaganda aracına

indirgenmesi yerine içinde bulunulan dünyayı farklı biçimlerde yansıtarak da Marksist bir nitelik kazanabileceğini savunuyor.

“Üretici Olarak Yazar” başlıklı dördüncü bölümde, Marksizm'in önemli bir unsuru olan üretim kavramı ele alınıyor. Bu bölüm, sanat ürününün bir üretim olduğunu ve sanatsal üretim araçlarının sorgulanması noktasında da devrimsel bir tutumun mümkün olduğunu savunan Walter Benjamin'in fikirlerinin özetlenmesiyle başlıyor. Brecht'in “epik tiyatro” kavramıyla sanat izleyicisini yabancılaştırması ve eleştirel bir bakış açısı için uygun bir noktaya getirmesinin Marksist eleştiri için önemi anlatılarak devam ediyor. Eagleton, bu noktada Benjamin ve Brecht'in sanatın üretimine fazlaca odaklanarak “teknolojicilik” yani “sanat deneyiminin analizini, sanatın üretim biçimi analiziyle eşkullanım içinde düşünme” (91) tuzağına düştükleri eleştirisini getirmekten geri kalmıyor.

Eagleton'ın bu kitabıyla, Marksist eleştirinin önemli düşünür ve kaynaklarını, kısa ve bütünlüklü bir biçimde sunduğunu söyleyebiliriz.

Türk Edebiyatı Bölümü Mezunlarından Drita Cetaku Turdiu'ya Arnavutluk Kult Akademisi Ödülü Vetildi

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümünden 2005 yılında yüksek lisans derecesiyle mezun olan Drita Cetaku Turdiu, 2006'dan bu yana Orhan Pamuk'un *Benim Adım Kırmızı*, *Beyaz Kale*, *Kar* ve *Masumiyet Müzesi* kitaplarını Arnavutça'ya çevirdi. Bu çeviriler Arnavutluk'ta büyük ilgiyle karşılandı. *Benim Adım Kırmızı* Turdiu'nun Türkçe'den çevirdiği ilk romandır. Bu çeviri 2006 yılında yayımlanmıştır. Turdiu, daha önce Fransızca çevirilerini kullanarak, Türk edebiyatından bir kaç eseri Arnavutça'ya kazandırmıştır.

Turdiu, Haziran 2012'de Arnavutluk Kult Akademisi Ödülü'ne layık görülmüştür. Kult Ödülü (Kult Awards: <http://www.kultawards.com>) her yıl Kult Akademisi tarafından on değişik sanat alanında en başarılı olan kişilere

verilen en yüksek ödüldür. Turdiu her alan için aday gösterilen dört kişi arasından seçilmiştir. Ödül Orhan Pamuk'un *Masumiyet Müzesi* başlıklı romanını Arnavutça'ya çevirdiği için Turdiu'ya verilmiştir. Yazar ve şair kimliği ile bilinen ve aynı zamanda Pamuk'un kitaplarını yayımlayan Skanderbeg Books yayınevinin sahibi Flutura Acka'ya göre Pamuk'un kitapları Arnavutluk'ta en çok satan kitaplar arasında yer almaktadır. *Benim Adım Kırmızı* Arnavutluk Eğitim Bakanlığı tarafından okullar için hazırlanan mecburi okuma listesinde yer almıştır.

Türk Edebiyatı Bölümü olarak Drita Cetaku Turdiu'yu bu başarısından dolayı kutluyoruz.

kanat

K a n a t

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Merkezi Haber Bülteni
Yayın Süreli Yayın (yılda 3 kez yayımlanan haber bülteni)

Yayın Sahibi

Bilkent Üniversitesi adına A. Kürşat Aydoğan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Semih Tezcan

Yardımcı Editörler

Seda Başer, Gheis Ayaz Ebadi

Dizgi

Gheis Ayaz Ebadi

Kapak Tasarımı

Nadir Çakır

Yönetim Yeri

Bilkent Üniversitesi, Türk Edebiyatı Merkezi
İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Kat 2,
No: 247-249, 06800 Bilkent, Ankara

İletişim

t: 0312 290 23 17 - 290 10 56
f: 0312 266 40 59
e: temerkez@bilkent.edu.tr
www.kanat.bilkent.edu.tr

Baskı

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Tic. A.Ş.
Beytepe, No: 3, 06800 Ankara
0312 266 44 10